

Bert Keizer

Nergens staat dat je alleen in harmonie met je naasten het graf in mag

VINCENT BOON

Moet van de toetsingscommissie?

Euthanasie blijft buitengewoon medisch handelen; dat blijkt ook uit de gevoelens die het oproept bij de arts, waarbij ik de beleving van de omstanders even buiten beschouwing laat. Rond euthanasie zijn artsen moedig, trots, bang en niet zelden enigszins verrukt, over wat ze in diepe ernst beschrijven als ‘een heel mooie ervaring’. Dat hoor je niet vaak na een darmresectie.

Het is een angstwekkend gebeuren, omdat het om de dood gaat – een notoir onomkeerbare ontwikkeling die niemand graag in gang zet. Die angst leidt tot een nauwgezetheid die veel verder gaat dan de wet eist. Onlangs hield Willie Swildens (coördinerend voorzitter van de Regionale toetsingscommissies euthanasie) een voordracht over buitenwettelijke eisen die wij soms stellen aan patiënten om ons in te dekken tegenover de toetsingscommissie. Ik geloof dat er achter deze zenuwachtige precisie meer doodsangst zit dan angst voor de toetsingscommissie, maar hoe dat ook zij, we eisen soms veel meer dan nodig is en doen onze patiënten daar geen goed mee.

Swildens noemde zes punten waarop we nogal eens te ijverig zijn: de schriftelijke wilsverklaring; familieruzies; toch nog een behandeling ondergaan; duurzaamheid van het verzoek; ‘toestemming’ van de SCEN-arts en door psychiater onderschreven wilsbekwaamheid. Als de patiënt het kan zeggen en dit ook wordt geboekstaafd dan is er geen wilsverklaring nodig. De wilsverklaring is niet zinloos, want hij kan soms in de plaats treden van het mondelinge verzoek. Over dit ‘soms’ bestaat

heftige discussie. De KNMG en de toetsingscommissies verschillen hier van mening. De wet is op dit punt tegenstrijdig geformuleerd. Maar het is in ieder geval onnodig om een aanspreekbare patiënt tien minuten voor overlijden onder moeilijke omstandigheden toch nog even een handtekening te ontfutselen.

Verder staat nergens in de wet dat je alleen in volledige harmonie met je naasten het graf in mag. Het is niet aan ons om een verzoeningsopdracht te geven aan de vrouw die haar dochter niet wil zien. Ook duurzaamheid is geen voorwaarde als je de term als tijdsaanduiding ziet. Iemand kan in drie dagen tot een weloverwogen besluit komen en dat is iets heel anders.

Een ander belangrijk misverstand is dat de SCEN-arts het goed moet vinden. Nou moet je wel flink zijn om bij een negatief SCEN-advies de zaak toch door te zetten, maar een negatief SCEN-advies is geen verbod en dat wij shoppend op zoek gaan naar een meegaande SCEN-arts is derhalve niet nodig. Als de SCEN-arts de zaak kon uitmaken, dan konden we immers de toetsingscommissies wel opheffen.

De vraag over wilsbekwaamheid leidt ook nogal eens tot onnodige manoeuvres die de patiënt belasten. Ik heb een keer meegemaakt dat een SCEN-arts een psychiater nodig achtte omdat mevrouw enkele jaren eerder antidepressiva had geslikt. De boodschap van Swildens is duidelijk: wees zorgvuldig, maar niet bangelijk, kijk nou goed naar wat er in de wet staat (en lees de jaarverslagen van de toetsingscommissies). ■